

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr.Köstner István ügyvéd által képviselt T. Kft. felperesnek a Magyar Bányászati és Földtani Hivatal alperes ellen bányászati tevékenység tárgyában hozott közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt indult perben a Tolna Megyei Bíróság 2009. március 27. napján kelt 9.K.20.072/2009/4. számú jogerős ítélete ellen a felperes által 5. sorszám alatt benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Tolna Megyei Bíróság 9.K.20.072/2009/4. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, és az alperes 1414/2/2008. számú határozatát az elsőfokú 4663/1/2008. számú határozatra is kiterjedően hatályon kívül helyezi.

Kötelezi a Legfelsőbb Bíróság az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 20.000.- /azaz húszezer/ forint elsőfokú és 10.000.- /azaz tízezer/ forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 16.500.- /azaz tizenhatezeröttszáz/ forint kereseti és 36.000.- /azaz harminchatezer/ forint felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I N D O K O L Á S

A felperes az M6-os autópálya P. térségi megépítéséhez szükséges célkitermelő helyek létesítéséhez végzett összesen két helyen előzetes talajmechanikai munkálatokat. A tevékenységet szakértő irányításával a K. Kft. földmunkagépe végezte a megadott helyszíneken 5 m mélységig. A kutató árok szelvényéről földtani rétegsor leírást készítettek és az árokból vett talajmintákat, 15 kg homokot helyszínenként, a felperes a budapesti laboratóriumában vizsgálta be, azzal a céllal, hogy alkalmasak-e útépitési földmű céljára. A vizsgálatokról a felperes szakvéleményt adott ki egy osztrák cég részére.

A Bányakapitányság /a továbbiakban: elsőfokú hatóság/ bejelentése alapján 2008. június 26. napján helyszíni szemlét tartott, melynek során megállapította, hogy a megtekintett területen a szemle időpontjában munkavégzés nem volt, a kutatóárkokat visszatemették, a vízelvezető árkokat helyreállították. A helyszíni szemlén a felperesi képviselő elismerte, hogy az előzetes talajmechanikai vizsgálatok elvégzésére nem az építetettől kapott megbízást, mivel az M6-os autópálya érintett fázisára vonatkozó építési jogosultság tekintetében a megrendelő még nem kötött szerződés.

Az elsőfokú hatóság 2008. július 16. napján kelt 4663/1/2008. számú határozatával megállapította, hogy a felperes jogosulatlan bányászati tevékenységet végzett, ezért 300.000.- Ft bányászati bírság megfizetésére kötelezte, továbbá eltiltotta a tevékenységtől. Rögzítette, hogy a kutatással érintett ásványi nyersanyag bányahatósági minősítése homok, a kutatás során elszállított ásványi nyersanyag mennyisége nem érte el az 1 m³-t. A homok a bányászatról szóló 1993. évi XLVIII. törvény /a továbbiakban: Bt./ 49. §-ának 1. pontja szerinti ásványi nyersanyag, amelynek kitermelése a 49. §-ának 4. pontja szerint bányászati tevékenységnek minősült, e tevékenység sértette a Magyar Köztársaság gyorsforgalmi közúthálózatának közérdekűségéről és fejlesztéséről szóló 2003. évi CXXVIII. törvény /a továbbiakban: Aptv./ 17/B. §-ának /1/ bekezdését. Mindezt a Bt. 41. § /1/ bekezdésének b/ pontja alapján a bányászati tevékenységet a felperes jogosulatlanul folytatta, ezért a Bt. végrehajtásáról szóló 203/1998./XII.19./ Korm. rendelet /a továbbiakban: Vhr./ 25. § /1/ bekezdése alapján bírságot szabott ki.

A felperes fellebbezése folytán eljáró alperes a 2008. szeptember 3. napján kelt 1414/2/2008. számú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.

A felperes keresete folytán eljáró Tolna Megyei Bíróság a felperes keresetét elutasította. Az alperes határozatának indokolásával egyetértve rámutatott, hogy a felperes homokot termelt ki, amely tevékenység megfelel a Bt. 49. §-ának 36. pontjában rögzített célkitermelő hely definíciójának. A jogszabály nem ismeri a felperes által használt terminológiát, azaz a célkitermelő helyek kiválasztásának fogalmát, és az Aptv. 17/A. §-ának /3/ bekezdésében írt előzetes vizsgálatnak sem felelt meg a felperesi tevékenység, mivel a felperes tevékenysége gyakorlatilag célkitermelő hely működtetése volt. A felperes nem előzetes vizsgálatokat végzett, illetve nem célkitermelő helyet választott ki, hanem effektíve homokot termelt ki, amely kizárólag a bányafelügyelet engedélye alapján történhetett volna. Utalt a Bt. 5. § /1/ bekezdésének a/ pontjára, amely szerint a bányafelügyelet engedélyezi nyílt területen az ásványi nyersanyag-kutatást. A Bt. 5. §-ának /3/ bekezdése szerint az engedélyköteles tevékenységeket a

bányafelügyelet által kiadott engedélyek alapján lehet megkezdeni, és az abban foglalt feltételek szerint lehet gyakorolni. Mivel a felperes ezen szükséges engedélyekkel nem rendelkezett, ezért a szankcionálás jogalapja fennállt.

A felperes felülvizsgálati kérelmében kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az alperesi és az elsőfokú határozatra kiterjedően. Megítélése szerint a jogerős ítélet a Bt. 1. §-ának hatályára vonatkozó rendelkezéseibe ütközött, mivel a talajmechanikai vizsgálatok fogalmát számos jogszabály ismeri. Az a tény, hogy a Bt. nem tartalmaz erre vonatkozó rendelkezést, arra utal, hogy a Bt. hatálya erre a tevékenységre nem terjed ki. Megállapítható, hogy a bányászati tevékenységhez szükséges engedély megkéréséhez a jogszabályok előírják a talajmechanikai szakvélemény elkészítését, melyet előzetes talajmechanikai munkálatok nélkül nem lehet elkészíteni, ezért ez szükségszerűen megelőzi az engedélyezési eljárást. Ezen tevékenység során a talajból kinyert anyagok mennyisége jelentős mértékben eltér a bányászati tevékenységtől, annak mennyisége mindössze a laboratóriumi vizsgálatokhoz szükséges mennyiség volt. Álláspontja szerint az Aptv. megalkotásával a jogalkotónak a preambulumban is kifejezett célja az volt, hogy az eljárásokat egyszerűsítse, az engedélyezési feladatot gyorsítsa, az Aptv. 17/B. §-ának /4/ bekezdése pedig megköveteli az előzetesen elvégzett talajmechanikai kutatás eredményének csatolását a kérelemhez.

A felperes az M0-ás autópályán és az M6-os autópálya Sz.-B. szakaszán eddig 14 db célkitermelő hely létesítési tervét készítette el, és ezek során egyszer sem fordult elő, hogy a földtulajdonos a használatra és talajmechanikai vizsgálatra szóló szerződést a generálvállalkozó kötötte volna meg. Ilyen tevékenységet az alvállalkozó is végezhet, s külön észrevételben arra is utalt, hogy a talajmechanikai vizsgálatok időben való elvégzése nélkül - megvárva a pályázati kiírás eredményét - nem lett volna lehetőség az elnyert munkálatok határidőben történő elvégzésére, ezért került sor az előkészítő munkálatokra.

Az alperes nem bizonyította továbbá a felperesi tevékenységnek a jogsértéshez elengedhetetlen bányanyitási célzatát, hanem maga a helyszíni szemle jegyzőkönyve is ennek ellenkezőjét rögzítette.

Az ítélet iratellenesen állapította meg, hogy a Bt. 49. §-ának 36. pontjában írt tevékenységet, azaz célkitermelő helyet működtetett felperes, homokot termelt ki.

Az alperes ellenkérelmében kérte a jogerős ítélet hatályában fenntartását annak helyes indokai alapján.

A felperes felülvizsgálati kérelme alapos az alábbiak alapján:

Az Aptv. 17/B. §-ának /1/ bekezdése értelmében a célkitermelőhely létesítését az építtető vagy a gyorsforgalmi út megépítése tekintetében az építtetővel szerződéses jogviszonyban álló vállalkozó kérelmére a bányafelügyelet a kérelemhez mellékelte komplex műveleti terv jóváhagyásával engedélyezi [17/C. § /2/ bekezdése].

Ugyanezen szakasz /3/ bekezdése szerint a komplex műveleti terv a célkitermelőhely létesítésére, üzemeltetésére és megszüntetésére vonatkozó tervezett tevékenységeket határozza meg. A terv műszaki leírásból, térképi dokumentációból és mellékletből áll.

A /4/ bekezdésének c/ és d/ pontja szerint a műszaki leírásnak tartalmaznia kell az előzetesen elvégzett talajmechanikai kutatás /vizsgálat/ eredményét, a fellelt ásványi nyersanyag azonosítását, összetételét, továbbá a célkitermelőhely teleptani, tektonikai, hidrogeológiai, talajmechanikai viszonyainak ismertetését.

Az Aptv. 17/C. §-ának /2/ bekezdése szerint a komplex műveleti tervet a bányafelügyelet az /1/ bekezdésben meghatározott szempontok figyelembevételével határozatban hagyja jóvá. A bányafelügyelet a célkitermelőhelyekről nyilvántartást vezet.

A Bt. 1. §-a a törvény hatályával kapcsolatos kérdéseket rendez. E szakasz /8/ bekezdése szerint - az Aptv. 1. és 2. számú mellékletében meghatározott gyorsforgalmi utak földművei /töltései/ megépítéséhez szükséges célkitermelőhelyeken folytatott kitermelő tevékenységre e törvény rendelkezései csak annyiban alkalmazhatók, amennyiben azt az Aptv. elrendeli.

A Bt. 4. §-a a felszíni előkutatást bejelentéshez, a Bt. 22. §-a az ásványi nyersanyag kutatást kutatási jog adományozásához köti.

A Bt. 41. §-ának /1/ bekezdése szerint a bányafelügyelet azt a jogi vagy természetes személyt, valamint jogi személyiség nélküli gazdasági társaságot, aki, illetőleg amely jogosulatlanul bányászati tevékenységet végez vagy végeztet, bírsággal sújthatja, és eltiltja a tevékenység folytatásától. Jogosulatlanul az folytat bányászati tevékenységet, aki

„a/ a 4. § szerinti felszíni előkutatást a kötelező bejelentést elmulasztva végzi,

b/ bányászati koncesszió vagy bányahatósági engedély nélkül ásványi nyersanyag kutatását vagy kitermelését végzi”.

A Bt. 49. §-ának 4. pontja szerint „Bányászat /bányászati tevékenység/”: ásványi nyersanyagok kutatása, feltárása és kitermelése, az e tevékenységek során keletkező hulladékok kezelése, valamint az ásványvagyon-gazdálkodás.

A Bt. 49. §-ának 7. pontja szerint „Előkutatás” az ásványi nyersanyag lelőhely meglétének kimutatására, valamint az ásványi nyersanyag megközelítő elterjedésének, mennyiségének meghatározására irányuló kutatás.

A Bt. 49. §-ának 17. pontja értelmében „Kutatás” olyan földtani /geológiai, geofizikai, geokémiai/ és mérnöki módszerekkel végzett bányászati tevékenység, amelynek célja:

- az ásványi nyersanyagok lelőhelyének felfedezése,
 - a felfedezett ásványi nyersanyag lelőhely lehatárolása és mennyiségi, minőségi megismerése, továbbá
- a földtani szerkezetek megismerése szénhidrogén föld alatti tárolására való alkalmasság szempontjából.

A Bt. 49. §-ának 36. pontja pedig meghatározza a „Célkitermelőhely” fogalmát is. A „Célkitermelőhely” a külön törvény hatálya alá tartozó gyorsforgalmi utak földművei /töltései/ megépítéséhez szükséges homok, kavics és anyag ásványi nyersanyag /ideértve ezek változatait és keverékeit is/ felszín alatti vizet nem érintő kitermelésére létesített kitermelő hely.

A fenti jogszabályokból levezethető, hogy a Bt. szabályai az Aptv. által szabályozott célkitermelőhelyekre annyiban alkalmazhatók, amennyiben az Aptv. azt maga rendeli /Bt. 1. § /8/ bekezdés/.

Az Aptv. 17/B. §-a alapján az építtető vagy vele szerződéses viszonyban álló alvállalkozó kérheti célkitermelőhely létesítése iránti engedélyt.

A perben és a felülvizsgálati ellenkérelmében sem vitatta az alperes, hogy a célkitermelőhely létesítése iránti kérelem mellékletét képező komplex műveleti terv műszaki leírás részéhez csatolni kell az előzetesen elvégzett talajmechanikai kutatás /vizsgálat/ eredményét, továbbá a talajmechanikai viszonyok ismertetését.

Ebből nyilvánvaló, hogy a talajmechanikai vizsgálatok elvégzése megelőző az Aptv. 17/B. §-ának /1/ bekezdése szerinti kérelem benyújtását.

A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy mind az elsőfokú hatóság, mind az alperes által megállapított tényállás szerint - szemben a jogerős ítélet iratellenes, ekként Pp. 206. § /1/ bekezdésével ellentétes megállapításával - a felperes nem célkitermelőhelyet működtetett engedély nélkül, hanem célkitermelőhely létesítése lehetőségének megvizsgálása céljából talajmechanikai vizsgálatokat végzett. Ha ennek a vizsgálatnak az eredményei megfelelőek, akkor dönthet úgy az építtető, hogy benyújtja a célkitermelőhely létesítése iránti kérelmét.

Mindebben a felek előadása megegyezett.

Az alperes határozatának jogi indokolását arra alapozta, hogy megítélése szerint építtető hiányában nincs mód előzetes talajmechanikai vizsgálatok végzésére célkitermelőhely létesítése iránti esetleges kérelem benyújtása céljából.

A fent idézett jogszabályhelyekből következik, hogy ha felperes tevékenységét célkitermelőhely létesítése iránti esetleges kérelem benyújtása céljából végezte, akkor az sem a Bt. szerinti előkutatásnak, sem kutatásnak nem minősül, mivel az Aptv. szerinti talajmechanikai vizsgálatokról van szó, az Aptv. pedig nem köti előzetes bejelentéshez, vagy engedélyhez ennek a tevékenységnek a végzését, sőt, megköveteli azt a célkitermelőhely létesítése iránti kérelem benyújtásához.

A Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint célkitermelőhely létesítésének ugyan valóban alapfeltétele, hogy legyen építtető, azonban az engedélyezési eljárás az előzetes talajmechanikai vizsgálatok időpontjában nem volt - és nem is lehetett - folyamatban, ezért tévesen hivatkozott arra az alperes, hogy e tevékenység célkitermelőhely engedélyeztetésével kapcsolatos eljárásnak minősül. Az ilyen előzetes talajmechanikai vizsgálatokból nem következik automatikusan, hogy a célkitermelőhely engedélyeztetése érdekében kérelem benyújtására, így engedélyeztetési eljárásra fog sor kerülni, hiszen erről az építési jogosultság megszerzését követően az építtető jogosult majd dönteni.

Minderre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. §-ának /4/ bekezdése és a 270. §-ának /1/ bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 339. §-ának /1/ bekezdése alapján a jogerős ítéletet és az alperes határozatát - az elsőfokú határozatra is kiterjedően - hatályon kívül helyezte.

Tekintettel arra, hogy a Bt. alapján bírság kiszabásának nincs helye, ezért a közigazgatási eljárás megismétlésére nem volt szükség.

A Legfelsőbb Bíróság a Pp. 270. § /1/ bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § /1/ bekezdése és a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003./VIII.22./ IM rendelet 3. §-ának /3/ bekezdése alapján döntött az elsőfokú és felülvizsgálati eljárásban felmerült perköltség viseléséről.

A Legfelsőbb Bíróság az illetékekről az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. §-ának /1/ bekezdésének d/ pontja, 43. §-ának /3/ bekezdése és 50. §-ának /1/ bekezdése, valamint a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986./VI.26./ IM rendelet 14. §-a alapján határozott.

Budapest, 2010. február 9.

Bauer Jánosné dr. sk. a tanács elnöke, dr.Kovács András sk. előadó bíró, dr.Kovács Ákos sk. bíró